

ז' אב, תש"פ
28 יולי, 2020

לכבוד : מנהלי בתי הספר
מרכזי מקצוע מדעי החברה בבתי"ס
מורים למדעי החברה

שלום רב,

הנידון: חוזר מדעי החברה - תשפ"א-1

אנו מתכבדים בזאת לפרט מידע נהלים והנחיות במקצועות מדעי החברה עם פתיחת שנה"ל תשפ"א.

- 2 דבר המפמ"ר.....
- 4 1. זרקור על הדגשי משרד החינוך והמזכירות הפדגוגית.....
- 6 2. חידושים במקצוע יוזמות חדשות ושיתופי פעולה.....
- 8 3. הוראה למידה ומידע על בחינות הבגרות במדעי החברה בשנת הלימודים תשפ"א:.....
- 14 4. פיתוח מקצועי במדעי החברה לשנה"ל תשפ"א.....
- 15 5. אתר המפמ"ר.....
- 17 רשימת מדריכים במדעי החברה תשפ"א.....

בברכת שנה טובה,

דנה פרידמן

מפמ"ר מדעי החברה ומנהלת המטה לחינוך אזרחי וחיים משותפים

העתק:

ד"ר מירי שליסל- יו"ר המזכירות הפדגוגית

גבי דליה פניג- מנהלת אגף א' לפיתוח פדגוגי וסגנית יו"ר המזכירות הפדגוגית

גבי אלירז קראוס- ראש אשכול חברה ורוח, המזכירות הפדגוגית

גבי דסי בארי, מנהלת האגף לחינוך על יסודי

מר דוד גל- מנהל אגף הבחינות

מר עבדאללה חטיב- מנהל אגף א' לחינוך במגזר הערבי

גבי איה חיראדין- ממונה על החינוך הדרוזי

מר מוחמד אלהיב – ממונה על החינוך הבדואי

מנהלי המחוזות

המזכירות הפדגוגית, משרד החינוך, בנין לב-רם, רח' דבורה הנביאה 2, ירושלים 91911,

טל': 073-3931407, כתובת דואר אלקטרוני: danielaf@education.gov.il

דבר המפמ"ר

"לא ניתן להצדיק אדישות לאתגרים שאנו מתמודדים איתם. אם המטרה נעלה אין זה רלוונטי אם אנו מגשימים אותה בחיינו או לא. לכן עלינו לשאוף ולהתמודד ולעולם לא לוותר" (הדלאי לאמה ה-16) מורים יקרים,

שנת הלימודים תשפ"א תמשיך בסימן התחדשות במקצועות מדעי החברה מחד והוראה בצל הקורונה מאידך: **תכנית לימודים החדשה בפסיכולוגיה** נכנסה להוראה בשנת הלימודים תש"פ לתלמידי מגמת מדעי החברה הלומדים בכיתה י'. השנה, בשנה"ל תשפ"א יתווסף מחזור נוסף של תלמידי שכבת י' ולראשונה, תלמידי שכבת י"א יבחנו בבחינת הבגרות על פי התכנית החדשה.

בד בבד, **לאור אישורה של תכנית לימודים חדשה בסוציולוגיה**, יתרחב מעגל הפיתוח המקצועי בתחום. התכנית תיכנס להוראה סדירה החל משנה"ל תשפ"ב לתלמידי כיתות י'.

ספר הלימוד לתכנית החדשה במדע המדינה נמצא בתהליכי בדיקה ואנו מקווים שגם תכנית לימודים זו תשתלב ותיכנס להוראה בשנה"ל תשפ"ב.

במקביל לאישור התכניות וסיום כתיבתו של ספר הלימוד במדע המדינה נמשיך את תהליכי הפיתוח המקצועי תוך התמקדות בנושאים החדשים ששולבו בתכניות אלו.

שנה"ל תש"ף הציבה בפנינו אתגרים חדשים בתחום ההוראה המקוונת. מיד עם תחילת מגפת הקורונה שולבו שעורים מקוונים בתחומי הפסיכולוגיה, הסוציולוגיה והכלכלה.

לקראת היציאה לחופשת הקיץ הושלם מאגר השעורים המוקלטים בתכניות הישנות בסוציולוגיה ופסיכולוגיה ובד בבד התווספו שעורים חדשים במקצוע הכלכלה וכן כ- 60 שעורים מוקלטים בפסיכולוגיה בתכנית החדשה ו- 12 שעורים מוקלטים בסוציולוגיה על פי התכנית החדשה ומספר שעורים מוקלטים וסרטונים ליחידת החקר (היחידה החמישית).

קישור למאגר ההקלטות <https://pop.education.gov.il/online-learning/vod-broadcasts> (יש לבחור בחיפוש את תחום הדעת המבוקש: פסיכולוגיה, סוציולוגיה, מדעי המדינה, כלכלה, אפשר לבחור אחד או יותר)

ניתן לשלב שיעורים אלו במהלך ההוראה השוטפת של התכנים השונים בתכניות החדשות והישנות. במהלך שנה"ל תשפ"א נשתדל לעבות בעזרתכם את מערך ההקלטות בחומרים נלווים נוספים.

מאגר זה וחומרים נוספים להוראה היברידית ניתן למצוא גם במסמכי מיקוד התכנים להוראה לקראת בגרויות הקיץ תשפ"א.

מסמכים אלו כוללים את תכני ההוראה שיש ללמד והחומר שירד במיקוד בשנה"ל הנוכחית. תכנים אלו מחייבים בהוראת המקצוע הן כמקצוע הבחנות חיצוני והן כמקצוע היבחנות פנימי.

קישור לתוכנית בפסיכולוגיה - לתשומת ליבכם, במקצוע זה קיימות שתי לשוניות- האחד של מיקוד ההוראה-למידה בתוכנית הישנה (לתלמידי י"ב בלבד בתשפ"א) והשני של מיקוד ההוראה-למידה בתוכנית החדשה (לתלמידי י"א הנבחנים בתשפ"א).

[קישור לתוכנית בסוציולוגיה](#)

[קישור לתוכנית בכלכלה](#)

[קישור לתוכנית במדעי המדינה](#)

מדינת ישראל, משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף רוח וחברה
הפיקוח על הוראת מדעי החברה

מקצועות מדעי החברה עברו בשנים האחרונות שינויים משמעותיים לאור רפורמת הלמידה המשמעותית. בשנת הלימודים תשפ"א נעמיק את התהליכים שהתחלנו בהם: שילוב שאלות העמ"ר בבחינות הבגרות במדעי החברה, שילוב חלופות בהוראה-למידה-והערכה ושילוב כתיבת מטלת הביצוע במסגרת ההעמקה והרחבה בתחומי הדעת של מקצועותינו. בהקשר זה נזכיר כי **אנו מזכירים כי לקראת שנה"ל תש"ף עודכנה חוברת החלופות בהערכה שנכתבה עם תחילת רפורמת הלמידה המשמעותית והיא הועלתה לאתר המפמ"ר. בין היתר שולב בה דגם מחייב להגשת מטלות הערכה חלופית לאישור המדריך המחוזי ומחונן להערכת רפלקצית התלמידים במטלות השונות. כמו כן בוצעו עדכונים בחלופות השונות.**

עוד בחוזר זה על שילוב המעורבות החברתית במקצועות מדעי החברה, שילוב מוקים בהוראת מדעי החברה, [תיק תוכניות לימודים](#), שיתופי פעולה עם האגודה הסוציולוגית, שילוב סביבות למידה מתוקשבות למטלות הביצוע ועבודות החקר והנחיות כלליות.

בשנה"ל תשפ"א אנו נפרדים מאתי נוי-שמעוני, מדריכה ארצית לפסיכולוגיה אשר פורשת לגמלאות. זו הזדמנות נוספת להודות לאתי על כל העשייה המשובחת לאורך שנות עבודה בהדרכה כמדריכה מחוזית וארצית ותרומתה להטמעת התכנית החדשה בפסיכולוגיה.

לסיום, אאחל לכולנו שתהא שנת הלימודים תשפ"א שנת שלום, שלוה ופעילות עניפה.

1. זרקור על הדגשי משרד החינוך והמזכירות הפדגוגית

1.1 למידה משמעותית וישומה במקצועות מדעי החברה

עקרונות ותפיסת הלמידה המשמעותית תופסים מקום מרכזי בתהליכי ההוראה-למידה-הערכה במערכת החינוך. השנה נשלב התחדשות נרחבת וכניסתן של תכניות לימודים חדשות (סוציולוגיה בתשפ"ב) יחד עם העמקה וביסוס של הקיים. במסגרת זו מדעי החברה ימשיכו להשתלב בשנה"ל תשפ"א ביוזמות הבאות:

שילוב ערכים בהוראת מקצועות מדעי החברה - תחומי העיסוק של מדעי החברה מזמנים באופן טבעי עיסוק בסוגיית הערכים. למורה למדעי החברה תפקיד חשוב בחשיפת התלמיד לערכים המועלים תוך העיסוק בדילמות השונות ובמתן הזדמנויות לבחינתן של עמדות ערכיות שונות ודיון בהן במטרה לאפשר לתלמיד לרכוש כלים לשיקול דעת ערכי.

נושא הערכים מקבל ביטוי גם במסגרת ההערכה: במסגרת חוברת החלופות להוראה-למידה-הערכה שולבו במחוונים המוצעים בחוברת המלצות להערכת ההיבט הערכי. **החל משנה"ל תשע"ו ואילך יש לשלב הערכה בהיבט הערכי בלפחות פעילות אחת.**

הטמעת פריטי בחינות מקדמי חשיבה (כבעבר) ושאלות עמ"ר (ערך, מעורבות, רלוונטיות) - מהלך זה אשר החל בשנה"ל תשע"ז וקיבל ביטוי בפיתוח המקצועי, בשיח בכיתה ובשילוב שאלה בבחינת הבגרות (במשקל של 5-10 נקודות). שאלות העמ"ר בבחינות הבגרות תכלולנה סעיפי ידע וערכים. במקביל לתהליכי ההערכה, חשוב לחזק מהלך זה גם בתהליך ההוראה והלמידה. אנו מזכירים שעיקר מטרתנו הוא הלמידה בכיתה ותשובה נכונה תהא רק תשובה המבוססת על ידע תחום הדעת. **דגמים לשאלות עמ"ר כולל שאלות מבחינות הבגרות תשע"ט ניתן למצוא באתר הפיקוח על הוראת מדעי**

החברה (תחת הודעות ויוזמות) למאמרים בנושא שאלות העמ"ר ולשאלות נוספות בכלל תחומי הדעת ראו **כאן**

תהליכים אלו מתכתבים עם תהליכים אותם התחלנו להוביל בשנים קודמות ובהם נמשיך להתמקד גם בשנה"ל הקרובה :

1.2 שילוב המעורבות החברתית בהערכה החלופית בתחומי הדעת

השילוב בין החלופות בהערכה בתחום הדעת למעורבות החברתית יכול להעמיק את הלמידה. לשילוב בין החלופות בהערכה למעורבות החברתית יש ערך חינוכי רב ביצירת מוטיבציה למעורבות אזרחית וחברתית כתוצאה מלמידה המחברת בין עולם התוכן הלימודי למציאות החיים. בדרך זו נסייע לתלמידים בהתפתחותם האישית ובבניית זהותם ונחזק בהם את תחושת ערך העצמי, השייכות והמחויבות לקהילה, לחברה ולמדינה.

בשנת הלימודים תשפ"א אנו ממליצים למורים למדעי החברה ליישם בבית ספרם את המהלך על בסיס העקרונות שבמסמך המצורף **קישור למסמך**

במקצועות מדעי החברה ניתן לשלב תהליך זה כחלק מתהליכי ההשכלה הכללית (המלצות ניתן למצוא **ביחידות ההשכלה הכללית באתר המפמ"ר**).

כמו כן ניתן לשלב את הנושא במסגרת עבודת החקר במדעי החברה (היחידה החמישית) פרקי הבחירה וההעמקה ובפרט במטלות הביצוע (נושאי ה- 30% במקצוע ההבחנות הפנימי או החיצוני). אין לנו ספק כי שילוב זה יעשיר את תהליכי ההוראה והלמידה, יצור רצף רלוונטי בין נושאי הלימוד לחוויות התלמיד ויחזק את המשמעות הערכית של הלמידה. עם שילובן של תכניות הלימודים החדשות במדעי החברה (בפסיכולוגיה וסוציולוגיה) נציע המלצות נוספות הן בחוזר והן במהלך הפיתוח המקצועי בנושאים אלו.

1.3 תיק תוכניות לימודים לעובדי הוראה

תיק תוכניות לימודים לעובדי הוראה הוא כלי מקוון חשוב ומשמעותי ללמידה. התיק מציג את כלל תוכניות הלימודים בכל תחומי הדעת, בכל שכבות גיל ובכל המגזרים. הוא מאפשר לתכנן את התהליך הלימודי והחינוכי ביעילות מרבית תוך כדי

מדינת ישראל, משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף רוח וחברה
הפיקוח על הוראת מדעי החברה

יצירת תיק	קשרים תוכניות	בין	ידע, לימודים	מיומנויות כולל	וערכים.
1. הידע הנדרש	על	פי	תוכנית	הלימודים	את:
2. המיומנויות	המרכזיות	בכל	תחום	תוך אישיות ובין אישיות.	השונים.
3. הערכים	המרכזיים	שימוש	בכלים	עכשוויים	השונים.

בנוסף, התיק כולל מגוון חומרי למידה, יחידות הוראה, סרטונים וכלי הערכה ומעודד ליזום, ליצור ולגוון את אופני הלמידה תוך כדי שימוש בכלים עכשוויים ברוח הלמידה המשמעותית. התיק מהווה חלק ממהלך אסטרטגי לאומי רחב היקף, אשר נועד להתאים את הלמידה לאתגרי המאה ה-21. [קישור לתיק תוכניות לימודים](#) (יש להכנס לחטיבה העליונה, למקצועות הבחירה). תיק תכניות הלימודים בתכנית החדשה בפסיכולוגיה מתעדכן בימים אלו ויועלה לקראת פתיחת שנה"ל תשפ"א אף הוא.

1.4 אתר הפרקטיקות להוראה איכותית

בשנה"ל אחרונה רוכזו ואף פותחו על ידי משרד החינוך פרקטיקות להוראה איכותית. פרקטיקות אלו הועלו לפורטל הפדגוגי בכתובת <https://pop.education.gov.il/teaching-practices> ואתם מוזמנים להיכנס, להתרשם ולאמץ. בפרט מוזמנים לעיין בפרקטיקות שפותחו על ידי המזה"פ בנושא ["רעיון גדול"](#) שילוו את תפיסות ההוראה העתידיות שלנו

1.5 תכנית אידיאה

מרכז מדעני העתיד מפעיל בשיתוף עם משרד החינוך - האגף למחוננים ומצטיינים מספר תוכניות למצטיינים: תוכנית אודיסאה ותוכנית אלפא למצטיינים בתחומי המדעים ותכנית אידיאה לתלמידים מחוננים ומצטיינים, המגלים עניין וסקרנות בתחומי מדעי הרוח, החברה והאומנויות.

התכנית מעניקה חשיפה לעשייה אקדמית-מחקרית ברמה גבוהה, להתנסות ביישום מיומנויות חקר, לפיתוח חשיבה ביקורתית, לקריאה וכתובה ברמה גבוהה ולהבנת מורכבותם של תהליכים היסטוריים-חברתיים, פוליטיים, כלכליים ותרבותיים.

במסגרת התכנית התלמידים כותבים עבודת מחקר בתחומי מדעי הרוח, החברה והאומנויות בליווי אישי של מומחה מן האקדמיה. עבודת המחקר מוכרת על ידי משרד החינוך כעבודת גמר ברמה מוגברת (5 יחידות לימוד). כתיבת עבודת המחקר היא הזדמנות להעצמה ולהתפתחות אישית בתהליך מאתגר וארוך טווח.

למי מיועדת התכנית?

תכנית אידיאה מיועדת לתלמידים מחוננים ומצטיינים. ההשתתפות בתכנית היא במהלך הלימודים בכיתות י-י"א. ההרשמה בהיות התלמיד בכיתה ט'.

מידע נוסף על התכנית ואופן המיון אליה, ניתן למצוא באתר מרכז מדעני העתיד: www.madaney.net

להלן קישור לסרטון על התוכנית: <https://www.youtube.com/watch?v=i1vfQkDHFCU>

2. חידושים במקצוע יוזמות חדשות ושיתופי פעולה

2.1 שילוב mooc במסגרת הוראת מדעי החברה

במסגרת היערכותנו לשנה"ל תשפ"א אנו ממשיכים בהעשרת תהליכי ההוראה-למידה-הערכה במדעי החברה בין היתר באמצעות שילוב מוקים בתהליכי ההוראה. ישנן אפשרויות שונות לגיוון והעשרת ההוראה באמצעות המוקים:

א. השתלבות בהוראה במסגרת התיכון האקדמי המקוון באוניברסיטת תל אביב - מהלך שהחל בשנה"ל תשע"ט במקצוע הכלכלה עם הקורס "צמיחה כלכלית וצדק חלוקתי" בו השתלבו תלמידי כלכלה מ-10 ביה"ס ברחבי הארץ ומוריהם. בשנה"ל תש"ף התרחב המהלך, ובנוסף לקורס בכלכלה, שולב הקורס בפסיכולוגיה "מבוא למדעי הפסיכולוגיה" הלימודים נערכו במודל הפדגוגי של "כיתה הפוכה" ושולבו במסגרת מקצוע הכלכלה ובפסיכולוגיה בבתי ספר שבהם המקצועות מוערכים בהערכה פנימית.

תכנית זו מהווה חלק מחזון משרד החינוך להנגשת האוניברסיטאות לכלל התלמידים. מהלך זה הינו יוזמה של אגף אי לפיתוח פדגוגי, במזכירות הפדגוגית, במספר תחומי דעת וביניהם תחומי הדעת שלנו. בשנים תשע"ט ותש"ף נהנו בתי הספר שהצטרפו ללמידה במסגרת זו משעה שבועית נוספת. ברצוננו להמשיך ולקדם תכנית זו גם בתשפ"א. בתי ספר המעוניינים להשתלב במהלך זה יידרשו: ללימוד הקורס והשתתפות המורה בהשתלמות ייעודית שפותחה לנושא בהיקף של 60 ש'. בתי ספר שיהיו מעוניינים בכך יגישו את מועמדותם בקול הקורא שיפורסם על ידי המשרד. בתי ספר אלו ילמדו את הקורס המלא כחלק מתוך מקצוע ההבחנות הפנימי (50% ממקצוע ההבחנות הפנימי) או כחלק ממקצוע ההבחנות החיצוני (בתיאום עם המדריכה הארצית ומותנה בכך שפרקי הלימוד שילמדו לא יהיו מתוך פרקי הלימוד לבחינת הבגרות. יצויין כי על המורה יהיה לנסח ולאשר עם המדריכה הארצית בתחום את מטלת ההערכה החלופית על מרכיב זה). בתי ספר שמועמדותם לא תאושר יוכלו ללמד קורס זה (בחלקו או באופן מלא) בתיאום עם המדריך המחוזי והארצי. התכנית מתאימה בעיקר לתלמידים בעלי יכולות לימודיות טובות ואוטודידקטיות הלומדים בכיתות י"א וי"ב פסיכולוגיה וכלכלה.

מפגש (פתיחה) חגיגי - לכל הקורסים יתקיים ביום ראשון ה- 6.9.20 בשעה 20.00, פרטים נוספים בהמשך.

ב. שילוב מוקים בהוראת פרקי התכנית השונים לדוגמא: מוק בנושא האישיות. הכוונה היא לשילוב קורס באופן חלקי בלבד בהיקפים משתנים המותאמים לרמת הכיתה ואופיה. מומלץ כי מורים המעוניינים לשלב בהוראתם מוקים ישתתפו בקורס how2mooc אשר פותח על ידי מינהל מדע וטכנולוגיה. קישורי הרשמה ניתן למצוא בסעיף 4 העוסק הפיתוח המקצועי המתוכנן לשנה"ל תשפ"א.

מורים אשר ישלבו מוקים בהוראת התחום נדרשים לתאם זאת עם המדריך המחוזי והארצי.

2.2 סביבת למידה/מרחבי למידה דיגיטליים מלווי מקצוע

לקראת שנה"ל תשע"ט נבנו שתי סביבות דיגיטליות לשימוש מורי מדעי החברה, הסביבות נבנו בשיתוף עם אגף התקשוב במשרד החינוך והשימוש בהן הוא חופשי.

1. **סביבת יחידת חקר**, המכילה בתוכה את כל התכנים מתוך חוברת ההנחיות למורה ולתלמידו מחולקת לפי שלבי העבודה.
2. **סביבת מטלת ביצוע**, במאפשרת לתלמידים לעבוד באופן אישי וקבוצתי לפי ההנחיות המדויקות שבסביבת הלימוד.

הסביבות הדיגיטליות עשירות במדיה, אינטראקטיביות וגמישות. הן מאפשרות למורה אוטונומיה והתאמה לצורכי תלמידיו. הן מאפשרות תקשורת בין מורים ותלמידים ובין התלמידים לבין עצמם, ומפשטות תהליכי למידה שיתופיים. הסביבות נתונות בתוך מערכת לניהול למידה (LMS) המאפשרת: משוב, תמיכה, הנחיה ומעקב אחר תהליכי למידה. ניתן לראות את [הסביבות בקישור](#) זה, ואפילו להתנסות בהן. חשוב לציין את תרומת הסביבות הללו דווקא בתקופת הקורונה שבה כלים דיגיטליים אלו סייעו רבות בידי המורים בהנחיית עבודת החקר. להזמנת הסביבה ושיכפול לכל תלמידי המגמה יש להיכנס [ולחצו על מוטופס זה](#). סביבת החקר עודכנה לקראת שנה"ל תשפ"א. מורים/בתי ספר נוספים המעוניינים להשתלב יעדכנו גם את המדריך המחוזי.

לקראת שנה"ל תשפ"א התקדמנו צעד נוסף בנושא והעלינו את סביבת יחידת החקר גם לגוגל קלאסרום. [קישור לסביבה](#) (חשוב לדעת שרק מי שיש לו הרשאת כניסה לסביבה יוכל להיכנס אליה) יחידה זו מצטרפת לסביבת הגוגלקלאסרום לתכנית החדשה בפסיכולוגיה (ראו פרטים בסעיף 3.2.2). אנו עובדים כעת על סביבה דומה לתחום הכלכלה ומקוים שיועלה במהלך ספטמבר.

2.3 שיתוף פעולה עם האגודה הסוציולוגית

קהילת הסוציולוגים מורכבת ברובה המכריע מנשות ואנשי אקדמיה ויישום במחקר ובייעוץ. אנו מזמינים אתכם לקחת חלק בפעילויות האגודה הסוציולוגית הישראלית ולהסתמך על חברי וחברות האגודה לתמיכה בהוראת הסוציולוגיה בכיתותיכם.

להלן הסיכומים וערוצי שיתוף הפעולה שגובשו:

- ✓ חברות באגודה הסוציולוגית הישראלית בעלות של 5 ש"ח לשנה. (דמי החברות כוללים גם שותפות בכל אחת מ-18 קהילות העניין של האגודה, שנושאי התמקדותן רבים ומגוונים ומנוי לכתב העת "סוציולוגיה ישראלית").
- ✓ דמי השתתפות בכנס השנתי של האגודה: מורה: 65 ש"ח. תלמידים: חינם. תאריך הכנס יפורסם במהלך שנה"ל תש"ף.
- ✓ מנוי לכתב העת "סוציולוגיה ישראלית".
- ✓ סיוע בקידום, בהמלצה למנחים ומנחות, ספרות מחקרית עדכנית ובהנחית עבודות גמר במדעי החברה

לתקשורת ומידע:

אתר האגודה: <http://www.israel-sociology.org.il/>

פייסבוק האגודה: [/https://www.facebook.com/IsraelSociology](https://www.facebook.com/IsraelSociology)

2.4 מידעון מדעי החברה

החל משנה"ל תשע"ט התחלנו לפרסם מידעון אחת לחודש ובו מידע על חידושים בתחום הדעת והצעות לפעילויות שונות בהוראת מדעי החברה. גם בשנה"ל תשפ"א אנו מתכננים להמשיך במסורת זו. מורים המעוניינים לפרסם את הצעותיהם במידעון מוזמנים ליצור קשר עם המדריך המחוזי.

3. הוראה למידה ומידע על בחינות הבגרות במדעי החברה בשנת הלימודים תשפ"א:

3.1 השכלה כללית

סמל השכלה כללית ברוח וחברה הוא 084-083 או 084-073. מומלץ לשלב מעורבות חברתית במסגרת יחידת השכלה הכללית כמפורט בתכניות הלימודים שפותחו.
תכניות השכלה כללית במדעי החברה- במסגרת ההערכות ללמידה משמעותית וחובת לימוד יחידות השכלה כללית בכיתות י' גובשו לפני כשנה יחידות ההשכלה הכללית הבאות:
פסיכולוגיה- מתפיסה עצמית, מסוגלות וערך עצמי לתפיסת הפרט
סוציולוגיה- בנושא טקסים
כלכלה – מבוא לכלכלה: תקציב, ביקוש והיצע, ומותגים
מגדר- יחידה בינתחומית
גיל ההתבגרות- יחידה בינתחומית

פירוט תכנים לכל אחת מיחידות הלימוד להשכלה כללית ניתן למצוא [באתר הפיקוח על הוראת מדעי החברה](#) בנוסף, הוכנה סביבה מסודרת אליה הועלו דוגמאות למערכי שיעור ופעילויות.
מצ"ב קישור לסביבה: <http://efratmima.wix.com/haskalalalit>

3.2 תוכניות הלימודים בתחומי הדעת

לאור רפורמת הלמידה המשמעותית פורסמו מסמכי התאמה/הלימה לתכניות הלימודים במקצועות השונים ובהם פירוט הנושאים עליהם ייבחנו התלמידים בבחינות הבגרות. פרטים [באתר המפמ"ר](#). יחד עם זאת, מגפת הקורונה שינתה את המציאות היומיומית המוכרת ואנו נדרשים להערכות מחודשת וגמישות בהוראה-למידה-הערכה לאור המצב. כפי שראיתם, במבוא לחוזר זה נמצאים מסמכי מיקוד הלמידה של תכנית הלימודים לקראת בחינות קיץ תשפ"א וכן המלצות להוראה היברידית.

3.2.1 כלכלה- החל משנת הלימודים התשע"ג נלמדת בחטיבה העליונה תכנית הלימודים החדשה [בכלכלה](#) (תשס"ו-2006). מטרת התכנית הינה להרחיב את אופקיהם של התלמידים בנושאים כלכליים וחברתיים, לצייד אותם בכלים להבנה וניתוח של המדיניות הכלכלית לשם גיבוש עמדה אישית מושכלת. בתכנית החדשה כלולים נושאים חדשים כמו גלובליזציה, כשלי שוק, אבטלה ותעסוקה ועוד, וכן נוספו בה דרכי הוראה-למידה והערכה. קישור לתכניות הלימודים [באתר המפמ"ר](#). כמו כן, לקראת היציאה החל ממרץ תש"ף הוקלטו מספר שיעורים מוקלטים בעוסקים בנושאי התכנית.
<https://pop.education.gov.il/online-learning/vod-broadcasts/?Topics=128700&page=1>
ניתן לשלב שיעורים אלו במהלך ההוראה השוטפת בפרקי הלימוד השונים.
יחידה השלישית בכלכלה- יחידה זו בוטלה על פי תוכנית הרפורמה.

3.2.2 פסיכולוגיה- בשנה"ל תשע"ט אושרה תכנית לימודים חדשה בפסיכולוגיה. החל משנה"ל תש"ף תלמידי י' הלומדים במגמת מדעי החברה החלו ללמוד תכנית זו.

משמעות הדבר היא שבשנה"ל תשפ"א תילמדנה במקביל שתי תכניות לימודים בפסיכולוגיה: תכנית הלימודים הישנה (תלמידי י"ב בלבד) והתכנית החדשה, אותה ילמדו תלמידי י' וי"א. קישור לתכניות הלימודים [באתר המפמ"ר](#).

תלמידי י"א הניגשים לבחינת הבגרות ייבחנו בתכנית החדשה בבחינת הבגרות בפסיכולוגיה בקיץ תשפ"א. סמל שאלון 69271.

קיץ תשפ"א אף יהיה הקיץ האחרון שבו יוכלו להבחן (תלמידי י"ב בלבד!) על פי תכנית הלימודים הישנה בפסיכולוגיה סמל שאלון 69281.

נזכיר כי תהליך ההכרות והטמעת תכנית הלימודים החדשה התחיל בפיתוח מקצועי כבר בקיץ תשע"ו ונמשך עד עצם היום הזה. במהלך הפיתוח המקצועי נכתבו על ידי המורים דגמי הוראה, הוכנו מצגות וסיכומים של פרקי הלימוד בתכנית החדשה.

כל תוצרי השתלמויות הפיתוח המקצועי בתכנית החדשה בפסיכולוגיה בשנים תשע"ו-תש"פ הועלו לסביבת למידה **google classroom**. סביבה זו כוללת למעשה מאגר שיתופי לרשות מורי הפסיכולוגיה שיאפשר שיתוף פעולה והוראה יעילה של התכנית החדשה. הכניסה לסביבה תתאפשר למורים באמצעות חשבון ג'ימייל (gmail) אישי או מוסדי באישור המדריכה הארצית לפסיכולוגיה [עדה ספיר](#). לצורך הצטרפות יש לבצע את השלבים הבאים:

שלב א- כדי להכניס אתכם למאגר שילחו מייל מחשבון ג'ימייל פרטי בלבד למייל הבא: Mdhmafmar@israschool.org.il חובה! לציין שם בית הספר בו אתם/ מלמדים/ות ומחוז או שם מנכ"ל. (למניעת בעיות כניסה לא מזוהה) **שלב ב-** תקבלו הודעה למייל (תוך יום יומיים) - לחצו על "הצטרף/י" ואתם בפנים. אם יש קושי בכניסה צרו קשר איתי או עם ענבל אריאלי מדריכת תקשוב של מדה"ח. 0542226493 קראו את ההודעה בכניסה לסביבה. ספר הלימוד לתכנית החדשה בפסיכולוגיה נמצא בשלבי הכנה. כשניתן יהיה לרכוש את הספר תצא הודעה למורים.

כמו כן, לקראת היציאה לחופשת הקיץ הושלם מאגר השעורים המוקלטים. הוקלטו מעל 20 שעורים בתכנית הישנה בפסיכולוגיה בימים אלו מוקלטים 60 שעורים העוסקים בנושאים מרכזיים מתוך התכנית החדשה.

קישור למאגר ההקלטות <https://pop.education.gov.il/online-learning/vod-broadcasts/?Topics=60765,128508&page=1> (יש לוודא שבחיפוש רשום תחום הדעת המבוקש: פסיכולוגיה, סוציולוגיה, מדעי המדינה, כלכלה, אפשר לבחור אחד או יותר)

ניתן לשלב שיעורים אלו במהלך ההוראה השוטפת של התכנים השונים בתכניות החדשות והישנות.

היחידה השלישית בפסיכולוגיה - יחידה זו בוטלה על פי תוכנית הרפורמה.

3.2.3 סוציולוגיה - אנו חוזרים ומזכירים כי החל משנה"ל תש"ע נדרשים כל המורים ללמוד מתוך סדרת הספרים "במעגלי חברה" מאת ניסן נווה, אורית רן ורונית אלעד בהוצאת "רכס". לאור הנחיות משרד החינוך על צמצום החומר לבגרות נבנה מסמך התאמה המפרט את כל הנושאים שיכללו בבחינת הבגרות. קישור לתכניות הלימודים מופיע [באתר המפמ"ר](#).

לקראת כניסתה של תכנית הלימודים החדשה בסוציולוגיה להוראה בשנה"ל תשפ"ב נמשיך בתהליך הפיתוח המקצועי שהתחלנו בתשע"ח. פרטים נוספים על השתלמויות בתחום הסוציולוגיה ראו בסעיף 4 בהמשך חוזר זה. כמו כן, לקראת היציאה לחופשת הקיץ הושלם מאגר השעורים המוקלטים. בתכנית הישנה בסוציולוגיה והוקלטו 12 שעורים העוסקים בנושאים מרכזיים מתוך התכנית החדשה.

קישור למאגר ההקלטות <https://pop.education.gov.il/online-learning/vod-broadcasts/?Topics=128361&page=1> (יש לוודא שבחיפוש רשום תחום הדעת המבוקש: פסיכולוגיה, סוציולוגיה, מדעי המדינה, כלכלה, אפשר לבחור אחד או יותר) ניתן לשלב שיעורים אלו במהלך ההוראה השוטפת של התכנים השונים בתכניות החדשות והישנות.

היחידה השלישית בסוציולוגיה - יחידה זו בוטלה על פי תוכנית הרפורמה.

3.2.4 מדע המדינה - גם במדע המדינה נבנה מסמך התאמה המפרט את כל הנושאים שנכללים בבגרות במדע המדינה. קישור לתכניות הלימודים מופיע [באתר המפמ"ר](#).

היחידה השלישית במדעי המדינה - יחידה זו בוטלה על פי תוכנית הרפורמה.

3.3 בחינת הבגרות במדעי החברה לתלמידי כיתות י"א וי"ב אינטרניים:

3.3.1 דרכי היבחנות:

כפי שפורסם בחוזר מפמ"ר מדעי החברה תשע"ה/1 הוחלט, במסגרת הרפורמה ללמידה משמעותית, כי במדעי החברה יתקיים **אירוע היבחנות חיצוני אחד**. אירוע ההיבחנות יכול להיות באחד מתחומי הדעת הנלמדים במסגרת מקצועות מדעי החברה (פסיכולוגיה, סוציולוגיה, כלכלה או מדע המדינה). לאור האמור לעיל, תלמידי י"א או י"ב ייבחנו בבחינה חיצונית אחת בלבד. תחום הדעת השני ועבודת החקר יוערכו בהערכה פנימית, בית ספרית.

3.3.2 הנחיות בנושא מספר מטלות הערכה חלופית ואופן הדיווח במסגרת ה-30% במקצוע בו מתקיים אירוע ההבחנות

חיצוני

- **במקצוע המוביל (בגרות חיצונית)** – התלמיד יידרש להגיש מטלה אחת בלבד של הערכה חלופית. בתכנית החדשה בפסיכולוגיה יש שתי מטלות **הציון ידווח במנבסנט/משוב**. המורה נדרש לתעד את ציוני התלמידים על פי מחוון ההערכה בחלופה בה בחר.
- ציון זה נלווה לציון הבחינה החיצונית שמשקלה 70%.

3.3.3 הנחיות בנוגע למקצוע המוערך במסגרת הערכה פנימית בית ספרית – הישגי התלמידים בתחום דעת זה יוערכו

בהערכה בית ספרית ותניתן אוטונומיה למורי בית הספר להחליט על אופן ההערכה של מקצוע זה **בתיאום עם המדריך המחוזי**. מומלץ לשמור גם במקצוע זה על החלוקה של תחום הדעת הנלמד במסגרת ההערכה הפנימית ל- 70% ו- 30% כדי לאפשר גמישות בהבחנות התלמידים. התכנים הנלמדים במסגרת ה-30% יוערכו באחת משתי האפשרויות הבאות: הערכה באמצעות מטלת ביצוע או באמצעות שילוב חלופות בהערכה. במקרה של שילוב חלופות בהערכה, יידרש התלמיד לכתוב שתי מטלות הערכה חלופיות. מאחר ומטלת הביצוע הינה רחבה יותר בהיקפה, דרישותיה ומידת ההעמקה הנדרשת בה בהשוואה למטלות ההערכה חלופית - תיכתב מטלת ביצוע אחת בלבד.

מדינת ישראל, משרד החינוך
 המזכירות הפדגוגית
 אגף רוח וחברה
 הפיקוח על הוראת מדעי החברה

3.3.3.1 הערכה באמצעות מטלת ביצוע - כפי שנכתב בתחילת חוזר זה, בוצעה התאמה של מטלות הביצוע מבחינת דרישות ומחווין לדרישות **כפי שפורסמו על ידי המזכירות הפדגוגית**. במסגרת ההתאמה הוחלט להפחית את דרישות מטלות הביצוע ולהעמידן על **מטלת ביצוע אחת בלבד** שאר הנושאים שילמדו במסגרת ה-30% יוערכו בהתאם לבחירתו של המורה ועל פי שיקול דעתו המקצועית **בתיאום עם מדריך הלמידה המשמעותית** הבית ספרי. יחד עם זאת אנו מבקשים להבהיר כי:

- א. על בית הספר ללמד את כל נושאי ה-30% ומתוכם לבחור נושא למטלת הביצוע.
- ב. לא ניתן לבחור באותו הנושא גם למטלת הביצוע וגם לנושא לעבודת החקר ביחידה החמישית.
- ג. לא ניתן לכתוב מטלת ביצוע בתכנית החדשה בפסיכולוגיה.

את מסמך ההנחיות למטלת הביצוע – נייר עמדה והמחווין ניתן למצוא באתר המפמ"ר

בית ספר הבחור באפשרות של מטלת ביצוע במקצוע בהערכה פנימית (סמלי שאלון: 063273,066273,069273,065273) ידווח את הציון באמצעות השילובית (אפליקציה). במקרים אלו, ביה"ס יידרש להחתים את המדריך המחוזי על אישור נלווה מטעם אגף הבחינות. **תשלום על בדיקת מטלת הביצוע יתאפשר אך ורק למורים הרשומים במאגר הבודקים במרב"ד.**

קריטריון ראשון	קריטריון שני	ציון שנתי
מטלת ביצוע	פריטי הערכה שאינה מטלת ביצוע כגון: עבודות מבדקים, מבחנים, תרגילים	
30%	70%	

המורה יזין רק הציון הסופי, המהווה חישוב הרכיבים הנ"ל.

3.3.3.2 הערכה באמצעות מטלות הערכה חלופית - בית ספר אשר יבחר באפשרות זו יוכל לבחור בשתי חלופות המותאמות לתלמידיו מתוך מגוון החלופות שהועלו לאתר המפמ"ר. **להלן קישור למסמך חלופות בהוראה והערכה במדעי החברה ובתיאום עם המדריך המחוזי.**

הציון הסופי למקצוע בהערכה פנימית (סמלי שאלון: 063273,066273,069273,065273) יוזן במנבסנט/במשוב וייחושב על פי הרכיבים להלן. יובהר כי בחירה באפשרות זו אינה מאפשרת תגמול המורה.

קריטריון ראשון	קריטריון שני	קריטריון שלישי	ציון שנתי
חלופת הערכה 1-15%	חלופת הערכה 2-15%	פריטי הערכה שאינה מטלת ביצוע כגון: עבודות מבדקים, מבחנים, תרגילים	
		70%	

לתשומת ליבכם! מאחר וקיימת שונות בין והפריטים השונים שנבחרו לכתובת מטלות ההערכה החלופית בבתי הספר השונים, על בית הספר/המורה להכין במקביל להזנת הציון טבלה/טופס אקסל שבו יפורטו ציוני התלמידים לכל אחד מהקריטריונים הנ"ל (לדוגמא: בית ספר שבחר בסרט ומשחק לימודי כחלופות יכין טבלה עם הקריטריונים להערכה של כל אחת ממטלות הללו וכן פירוט הציונים בקריטריון השלישי. יש לשמור דוגמת מטלות, מבחנים, עבודות ותרגילים שנבחרו לקריטריון השלישי.

3.3.3.3 הנחיות בנושא טפסי הדיווח ליחידה החמישית¹:

עבודת החקר (היחידה החמישית) תיבדק ע"י המורה המנחה בלבד. הציון הוא ציון פנימי. על פי הנחיות אגף הבחינות, הציון לעבודת החקר במדעי החברה במסגרת היחידה החמישית יוזן באמצעות האפליקציה (שילובית)

להלן אופן חישוב הציון:

קריטריון שלישי (דיון ומסקנות ורפלקציה- תהליך)	קריטריון שני (חלק מחקרי - תוצר)	קריטריון ראשון (חלק תאורטי-ידע)	ציון שנתי
28/28	44/44	28/28	

הציון הסופי ייכתב פעמיים, כציון בחינה וציון שנתי. יש לשמור טופס אקסל ובו פירוט ציוני התלמידים.

3.4 עבודות חקר / למידת חקר

עבודת החקר במדעי החברה הינה יחידת חובה במסגרת לימודי תחום מדעי החברה. בתהליך כתיבתה של עבודת החקר נפגשים התלמידים עם עולם המחקר תוך תכנון וביצוע של חקר אמפירי. על התלמידים לבטא את ידיעותיהם והבנתם בנושאים שלמדו במסגרת לימודי מדעי החברה ולהעמיק ולחקור בנושאים מחיי היום יום המעוררים בהם סקרנות תוך שימוש במושגים ותיאוריות מתחום מדעי החברה.

שינויים בנושא עבודת החקר בעקבות תוכנית הרפורמה:

כפי שנכתב בסעיף 3.3.3.3. לעיל, החל משנת הלימודים תשע"ז מוערכת עבודת החקר במסגרת הערכה פנימית. נוהל שליחת הצעות מחקר למדריך המחוזי יישאר כבעבר והוא מפורט בסעיף 3.4.1. כידוע, תלמידינו משקיעים זמן רב בכתיבת עבודת החקר. על כן, אנו ממליצים לתת בולטות לתהליך זה באמצעות קיום ערב הצגת עבודות עם הורים או הצגת העבודות לתלמידי שכבת י"א ו/או הכנת חוברת דיגיטלית עם תקצירי עבודות החקר של התלמידים שתועלה לאתר ביה"ס. מורים המעוניינים בכך יכולים לתאם עם מורה עמית שיחה (אפשר באמצעות הסקייפ) של כ- 5 דקות על עבודת החקר.

אנו מזכירים כי חוברת הנחיות לכתבת עבודת חקר ומסמך דידקטי להוראת היחידה ניתן למצוא [באתר המפמ"ר](#). במסגרת הנחיות מסמך זה שולבה כתיבת רפלקציה כחלק ממרכיבי עבודת החקר. להנחיות לגבי אופן הזנת הציון אנא ראו בסעיף 3.3.3.3. לעיל. כמו כן אנו מזכירים כי ניתן לשלב את תלמידיכם בסביבת הלמידה הדיגיטלית כפי שפורט בסעיף 2.2 בחוזר זה.

¹ היחידה החמישית רלוונטית לתלמידים אינטרניים בלבד. תלמידים אקסטרניים ונבחני משנה ייבחנו בשאלון שיטות מחקר לפי הפירוט בהמשך

3.4.1 אישור עבודות חקר - עבודת היחידה החמישית במדעי החברה:

הצעות ליחידת הלימוד החמישית במדעי החברה יש לשלוח בדואר אלקטרוני, עד לתאריך, 16/11/2018 על פי הפירוט הבא:

בסוציולוגיה ובפסיכולוגיה- למדריכים המחוזיים

במדע המדינה- לסמר אמארה, מדריכה ארצית למדע המדינה

בכלכלה ובפנ"מ- ללימור שיאון, המדריכה הארצית לכלכלה

בשנה"ל תשפ"א תישלחנה ההצעות על פי הפירוט הבא:

מורים חדשים (עד 5 שנות ותק בהנחיית היחידה החמישית) – ישלחו טופס מרכז + דף הצעה מלא לכל תלמיד בנפרד.

מורים ותיקים (מ- 5 שנים והלאה בהנחיית היחידה החמישית)- ישלחו טופס מרכז בלבד.

על אף האמור לעיל, יצוין כי המדריך המחוזי רשאי, על פי שיקול דעתו המקצועי לבקש ממורה זה או אחר טופס הצעה מלא.

אין להתחיל בתהליך כתיבת העבודה לפני קבלת אישור המדריך.

הטפסים נמצאים באתר המפמ"ר בקישור:

http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Mazkirut_Pedagogit/Hevra/MeShulchanoShelHamafmar

3.5 בחינות בגרות לנבחנים אקסטרניים ונבחני משנה

החל משנת הלימודים תשע"ח ייבחנו גם הנבחנים אקסטרניים ונבחני משנה בשאלוני הרפורמה ללמידה משמעותית בתחומי הדעת הבאים: כלכלה, מדע המדינה, פסיכולוגיה, סוציולוגיה.

על מנת להשלים חמש יחידות, נבחן אקסטרני יידרש לגשת ל- 2 שאלונים מתוך ארבעת השאלונים בתחומי הדעת השונים ובשאלון בשיטות מחקר מורחב.

נבחני משנה שנבחנו בחלק מהשאלונים יוכלו להשלים על פי העניין. למשל: נבחנת/ משנה שחסר ל/ה ציון בהערכה הבית ספרית תוכל/יוכל להשלים זאת באמצעות היבחנות בשאלון שיטות מחקר מורחב.

להלן סמלי השאלונים וקישורים לתכניות הנ"ל:

69-281 – פסיכולוגיה תכנית ישנה [קישור לתכנית הלימודים](#)

69-271 - פסיכולוגיה תכנית חדשה- [קישור לתכנית הלימודים](#)

65-281 – סוציולוגיה [קישור לתכנית הלימודים](#)

63-281 – כלכלה [קישור לתכנית הלימודים](#)

66-281 - מדעי המדינה [קישור לתכנית הלימודים](#)

שיטות מחקר במדעי החברה

החל משנת הלימודים תשע"ט כלל הנבחנים אקסטרניים ונבחני המשנה ייבחנו בשאלון שיטות מחקר מורחב 049182 (אשר כולל פרקי השלמה לנושאי ה- 30% מ- 4 תחומי הדעת). [קישור לתכנית הלימודים](#)

4. פיתוח מקצועי במדעי החברה לשנה"ל תשפ"א

מסמך מפורט ובו פרוט ההשתלמויות המתוכננות לשנה"ל תשפ"א יועלה לאתר מיד עם קבלת אישורי המשרד להשתלמויות.

להלן פירוט ההשתלמויות הפיתוח המקצועי המתוכננות לשנה"ל תשפ"א

פסיכולוגיה - ההשתלמויות תקפנה את כלל נושאי הלימוד החדשים מתוך תכנית הלימודים החדשה בפסיכולוגיה. ההשתלמויות תשלבנה מפגשי פנים אל פנים ומשימות מתוקשבות - כל השתלמות תהיה בהיקף של 30 שעות. ההשתלמויות תחולקנה ל- 2 סוגים: האחת – על פרקי הלימוד החדשים והשניה על פרקי ההערכה החלופית. מרכזת ההשתלמויות: עדה ספיר

סוציולוגיה - השתלמויות בנושאי הלימוד החדשים מתוך נושאי הלימוד המתוכננים בתכנית הלימודים החדשה בסוציולוגיה. ההשתלמויות תשלבנה מפגשי פנים אל פנים, מפגשים סינכרוניים ומשימות מתוקשבות. כל השתלמות בהיקף של 30 שעות. ההשתלמויות תעסוקנה בנושאים תרבות נעורים וצריכה, החיים המשפחתיים, גלובליזציה ועולם העבודה וארגונים.

מרכזת ההשתלמויות: אתי אברמוביץ

מדע המדינה - השתלמות המשלבת את ספר הלימוד ונושאי לימוד עדכניים מתוך תכנית הלימודים ממשל ופוליטיקה העתידה להיכנס להוראה בשנה"ל תשפ"ב. מרכזת ההשתלמות: סמר אמארה

בכל ההשתלמויות הנ"ל יושם דגש על פיתוח דגמי הוראה, למידה ומטלות הערכה (מבחנים ומחוננים).

כמו כן מתוכננות מספר השתלמויות במסגרת השתלמות איחוד מול ייחוד המופעלת על ידי אגף א לפיתוח פדגוגי במזכירות הפדגוגית. בכל אחת מההשתלמויות תשולב יחידה תוספתית העוסקת בלמידה מקוונת:

1. **שילוב סרטונים בהוראת מדעי החברה** - השתלמות מתוקשבת בהיקף של 30 שעות מנחה: קרן אלימלך [קישור להרשמה ומידע על הקורס](#)
2. **פרקטיקות בניהול ידע אקדמי בסביבת mooc** למורי כלכלה ולמורי הפסיכולוגיה - לפירוט ראה סעיף 2.1 [מכתב הרשמה להשתלמות קורס מקוון בפסיכולוגיה תשפ"א](#)
[קישור להרשמה ומידע על הקורס המקוון בכלכלה תשפ"א](#)
3. **השתלמות בנושא חשיבה מסדר גבוה ועמ"ר שלב ב.** השתלמות בהיקף של 30 שעות מרכזת: יהודית קלנר [קישור למכתב הפרסום](#)
4. **למידה מיטבית בסביבה מתוקשבת** - השתלמות בהיקף של 30 שעות. מרכזת: עינבל אריאלי. פרטים בהמשך

5. אתר המפמ"ר

אתר המפמ"ר הוא האתר אליו מועלות כל הודעות הפיקוח ויש להיכנס אליו לפחות אחת לשבוע.
כתובת האתר: <http://www.education.gov.il/hevra>
סיסמאות כניסה לפורומים ניתן לקבל מהמדריכות המחוזיות.

רשימת המדריכים המלאה נמצאת באתר המפמ"ר ומצ"ב בהמשך לחזור זה.

6. הגשת בקשות לבדיקת בחינות בגרות בעל פה

החל משנה"ל תשע"ד מופעלת על ידי משרד החינוך, מערכת טפסים אינטרנטית להגשת בקשות לאישור בוחנים בע"פ. המערכת מאפשרת מתן תשובות מהירות וענייניות לבקשות בתי הספר. האחריות על שיבוץ ואישור הבוחנים בע"פ הועברה למנהלי בתי הספר. על מנת שתוכלו להיערך כראוי, אנו מפרטים את התנאים בהם חייב לעמוד מורה המעוניין לשמש כבוחן בחינות בע"פ, כפי שפורסמו בחוזר מנכ"ל סד/3(א) על ידי האגף ללקויי למידה.

1. המורה הבוחן אינו מלמד את התלמיד הנבחן בע"פ את מקצוע הבחינה בשנה"ל הנוכחית (תשע"ט).
  2. המורה הגיש לבחינות בגרות במקצוע הבחינה לפחות 4 פעמים במרוצת 7 השנים האחרונות.
  3. על המורה להיות בעל אישור השתלמות בהיקף של 30 ש' לפחות במקצוע מהשנתיים האחרונות.
- מורים המעוניינים לבחון בע"פ **נדרשים** למלא את פרטיהם במאגר המומחים של משרד החינוך בקישור: <http://experts.education.gov.il>

הערכת בחינות בגרות במועד קיץ תשפ"א:

לקראת כל אחד ממועדי בגריות הקיץ אנו מרעננים, מרחיבים ומשדרגים את מאגר המעריכים בכל מקצועות מדעי החברה, כנדרש בחוזר מנכ"ל סה/4(א). אנו קוראים למורים נוספים להצטרף לשורות המעריכים בכל מקצועות מדעי החברה.

ע"פ חוזר המנכ"ל הנ"ל, רשאים להיכלל במאגר המעריכים מי שעומדים בתנאים הבאים:

- בעלי תעודת הוראה/רישיון הוראה במקצוע בו מבקשים להעריך.
- בעלי תואר אקדמי במקצוע בו מבקשים להעריך.
- לפחות חמש שנות הוראה במקצוע.
- הגשת תלמידים לבחינת בגרות **במקצוע** לפחות ארבע פעמים במהלך חמש השנים האחרונות.
- **השתלמות מקצועית אחת לפחות בהיקף של 30 ש' לפחות במהלך השנתיים האחרונות (יש לעדכן את אישורי ההשתלמות במאגר המומחים של המרב"ד).**
- המלצת מנהל ביה"ס.

מועמד חדש המעוניין להשתלב בהערכת בחינות בכתב נדרש להיכנס לאתר מאגר מומחים

<http://experts.education.gov.il>

מדינת ישראל, משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף רוח וחברה
הפיקוח על הוראת מדעי החברה

ולעדכן את פרטיו. יש להקפיד ולהשלים את כל הפרטים והמסמכים הנדרשים. רק לאחר השלמת כל הליך הרישום ניתן יהיה להתחיל לטפל בבקשה.

כניסה ועדכון פרטים במערכת מתאפשר עד ל-31 בדצמבר בלבד. תשובה תתקבל במהלך חודש מרץ. מורה שהגיש בקשה ולא קבל תשובה עד סוף חודש מרץ מתבקש לפנות אל האחראית על בחינות הבגרות, הגב' יהודית קלנר במייל yudithkelner@gmail.com

לא ניתן להירשם בטפסים ידניים. טופס ידני שיוגש - לא יטופל.

מעריכים וותיקים המעריכים בחינות בגרות במדעי החברה, ומעוניינים להמשיך ולהעריך גם בשנה"ל תשפ"א מתבקשים להיכנס למאגר המומחים ולעדכן את בקשתם באמצעות המערכת.

מעריכים וותיקים, שלא העריכו בחינות בגרות בשנה"ל תשע"ט ומעוניינים לחזור למאגר המעריכים מתבקשים בנוסף לעדכון בקשתם במערכת, לשלוח מייל בקשה לחזור למאגר המעריכים הפעילים לאחראית בחינות הבגרות במדעי החברה, הגב' יהודית קלנר yudithkelner@gmail.com

הפיקוח על הוראת מדעי החברה אינו מתחייב לקבל את כל המועמדים, אלא על פי צרכי המערכת.

מדינת ישראל, משרד החינוך
 המזכירות הפדגוגית
 אגף רוח וחברה
 הפיקוח על הוראת מדעי החברה

רשימת מדריכים במדעי החברה תשפ"א

מדריכים ארציים

שם	תפקיד	טלפון קווי	טלפון סולארי	כתובת דואר
דנה פרידמן	מפמ"ר מדעי החברה	03-9619776	050-6289268	danielaf@education.gov.il
יהודית קלנר	בחינות הברגרות,	03-9521110	050-8447314	yudithkelner@gmail.com
לימור שיאון	מדריכה ארצית בכלכלה ופנ"מ		052-4333409	sion.limor@gmail.com
עדה ספיר	מדריכה ארצית בפסיכולוגיה מדריכה ארצית לעבודות גמר		054-6479248	adasapirr@gmail.com
אתי אברמוביץ	מדריכה ארצית בסוציולוגיה		054-5721556	etiavr35@hotmail.com
אחמד חמזה	סוציולוגיה ומדע המדינה במגזר הערבי		052-2967314	hamza.h1000@gmail.com
ענבל אריאלי	מדריכת תקשוב במדעי החברה		054-2226493	inbal.ariely@gmail.com

מדריכים מחוזיים

שם	מחוז	טלפון קווי	טלפון סולארי	כתובת דואר
נדב שיש	מחוז דרום דרומי		050-3686860	nadavil2011@gmail.com
נועם בן אשר	מדריך מוביל מחוז דרום - מחוז דרום צפוני והתיישבותי דרום		052-2292555	Noamba26@gmail.com
ענת איתן	מדריכת מחוז תא		054-9149200	Anate72@gmail.com
עידו גלדי	מדריך מוביל מחוז תל אביב		054-75757592	iddogilday@gmail.com
נילי אכברט ברזניצקי	מדריכה מובילה מחוז מרכז ולמידה משמעותית		052-7220018	nillyaachbert@gmail.com
הדס גבע	מחוז והתיישבותי תל אביב והמרכז		050-5878334	Hadasgeva16@gmail.com
דניאלה רם	מדריכת מחוז מרכז		054-2399617	danielaram1902@gmail.com

מדינת ישראל, משרד החינוך
 המזכירות הפדגוגית
 אגף רוח וחברה
 הפיקוח על הוראת מדעי החברה

שם	מחוז	טלפון קווי	טלפון סלולארי	כתובת דואל
ארינה טרנטול	מדריכת מחוז מרכז		054-7450762	Arina.aba@gmail.com
שרה ליאתים	מדריכה מובילה מחוז חיפה		0524222961	liatims7@gmail.com
חמוטל לוי	מדריכת מחוז חיפה		0523743221	nirle@netvision.net.il
ענת ח'גימה	מדריכה מובילה מחוז צפון		052-8818168	anatapkh@gmail.com
ענבל מעודד	מדריכה מחוז צפון התישבותיע		052-4739007	inbalm@amakimtavor.com
טל גבאי	מדריך מוביל מחוז ירושלים	02-6508151	054-4972540	udital@gmail.com
שירי דרסינובר	מדריכת מחוז מנחי"י		052-6146963	shiri.mai@hotmail.com